

KAMU İÇ MALİ KONTROLÜ ALANINDA YAPILAN DÜZENLEMELER

Kamile ÖZEL

Devlet Bütçe Uzmanı

kamile@bumko.gov.tr

Ülkemizde kamu mali yönetimi ve kontrol sistemi ile ilgili en önemli değişiklik; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 10.12.2003 tarihinde kanunlaşması ve 01.01.2006 tarihinde de tüm hükümleriyle yürürlüğe girmesidir. 5018 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle Türkiye'nin Avrupa Birliği(AB) üyeliğine adaylık sürecinde, kamu mali yönetim ve kontrol sisteminin uluslararası standartlara uygun, sağlam mali yönetim ilkeleri ile hesap verebilirlik ve mali saydamlık anlayışı temelinde yeniden yapılandırılması yolunda önemli bir adım atılmıştır.

5018 sayılı Kanunun amacı; kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin yapısı ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanması ve uygulanmasını, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini ve raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemektir.

Bu çalışmada öncelikle Kamu İç Mali Kontrol (KİMK) sistemi ve unsurları kavramsal olarak açıklanacak, daha sonra da KİMK sistemi ile ilgili olarak 5018 sayılı Kanun ve buna dayanılarak yapılan düzenlemelere yer verilecektir.

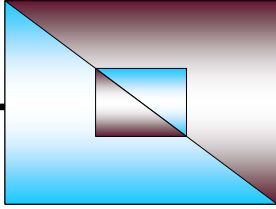
A. KAMU İÇ MALİ KONTROL SİSTEMİ

AB uygulamasında KİMK sistemi esas alınmaktadır. KİMK; yürütme ve yürütmenin yetkili kuruluşları tarafından uygulanan bir mali kontrol sistemidir. KİMK; idarenin bütün gelirleri, harcamaları, varlıkları ve yükümlülüklerinin kontrolüne yönelik olarak alınan bütün önlemleri ifade etmektedir.

İşlemlerin, ilgili mevzuat ve bütçe tanımlarıyla olduğu kadar sağlam mali yönetim, şeffaflık, etkinlik, etkililik ve ekonomiklik ilkeleriyle uyumlu olduğuna ilişkin makul güvence sağlamayı amaçlayan bu sistemin üç boyutu bulunmaktadır: Yönetimsel hesap verebilirlik (mali yönetim ve kontrol), iç denetim ve bu iki boyuta ilişkin standart ve yöntemlerin belirlenmesi için oluşturulan Merkezi Uyumlaştırma Birimi.

1. Yönetimsel Hesap Verebilirlik (Mali Yönetim ve Kontrol Sistemleri);

Her bir kamu yöneticisinin; planlama, programlama, bütçeleme, muhasebeleştirme, kontrol etme, raporlama, belgeleme ve izleme görevlerini yerine getirmek için yeterli mali yönetim ve kontrol sistemlerinin kurulmasından ve sürdürülmesinden sorumlu olmalarını ifade etmektedir. Bu sorumlulukların yerine getirilmesini sağlayacak mali yönetim ve kontrol sistemi; ön mali kontrol, süreç kontrolü, işlem sonrası kontrol, standart ve yöntemlerin belirlenmesi, kontrol listeleri

ile kontrol öz değerlendirme formlarının oluşturulması, iç kontrol standartlarının belirlenmesi ve mali yönetim ve kontrol rehberlerinin oluşturulması suretiyle kurulacaktır.

Sağlam mali yönetim ve kontrolün gerçekleştirilmesi; sorumlulukların açık bir şekilde tanımlanmasını, muhasebeleştirme, belgelendirme, şeffaflık, yetkilendirme, ön mali kontrol, harcama sonrası mali kontrol ve önleyici faaliyetlerin gerçekleştirilmesini, risk değerlendirmesi ve yönetimini ve denetim tavsiyelerinin izlenmesini gerektirir.

2. İç Denetim

KİMK sisteminin ikinci boyutu fonksiyonel olarak bağımsız iç denetimdir. İç denetim, iç kontrol sisteminin kalitesini bağımsız olarak değerlendiren ve sistemin iyileştirilmesi yönünde yönetime öneri ve tavsiyeler sunan bir mekanizmadır.

İç Denetçiler Enstitüsü İç Denetimi; “Organizasyonun faaliyetlerini iyileştirmek ve bu faaliyetlere değer katmak, risk yönetiminin ve yönetim sürecinin etkinliğini değerlendirmek ve arttırmak, organizasyona sistemli ve disiplinli bir yaklaşım getirerek hedeflere ulaşmayı sağlamak amacıyla tasarlanmış bağımsız; tarafsız, teminata dayalı bir danışma faaliyeti.” olarak tanımlamaktadır.

İç denetim, aynı zamanda kamu idarelerinin stratejik planlarında öngörülen hedeflerine ulaşabilmesi için yapacakları faaliyetleri tarafsız, bağımsız, etkin ve uluslararası standartlara uygun bir şekilde değerlendirilmesi ve bu değerlendirme sonucunda gerekli önlemlerin alınması için üst yönetime önerilerin sunulması faaliyetidir. İç denetimin bu işlevini en iyi

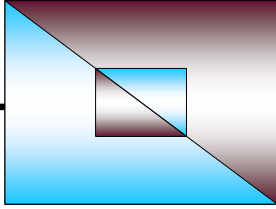
şekilde yerine getirebilmesi için de bağımsızlık, “olmazsa olmaz” koşuldur. Bağımsızlık, bir anlamda hem denetlenenden bağımsız olmayı, hem de her türlü dış etkidenden uzak olmayı gerektirmektedir. İç denetimin diğer denetim türlerinden farkı da budur; yönetimin dışında değil tam tersine, yönetimin bir parçası olarak fonksiyonel anlamda bağımsızlığa sahip bir mekanizma olarak faaliyet göstermek.

IIA'nın yayımladığı “İç Denetim Mesleki Uygulama Standartları” nda da iç denetçilerin bağımsızlığı ve tarafsızlığı niteliksel standartlar arasında sayılmaktadır. Uluslararası uygulamalarda merkezi uyumlaştırma birimi, iç denetçinin bağımsızlığının güvencesi olarak görülmektedir.

Kurum ve kuruluşlarda yönetsel hesap verme sorumluluğunun yerleşmesine katkı sağlayabilecek iç denetim sistemi de fonksiyonel bağımsızlık, iç denetim standartları, iç denetim etik kuralları, bütün alanlarda tüm denetim türlerinin uygulanması, denetim rehberleri ve kalite güvence programlarından oluşacaktır.

3. Merkezi Uyumlaştırma Birimi

KİMK sisteminin üçüncü boyutunu ilk iki boyuta ilişkin yöntem ve standartların oluşturulması için kurulacak merkezi uyumlaştırma birimi oluşturmaktadır. Merkezi uyumlaştırma birimi, uluslararası genel kabul görmüş standartlar ve en iyi uygulamalara bağlı olarak iç kontrol ve iç denetim yönteminin oluşturulması ve geliştirilmesinden ve de yönetsel hesap verebilirlik(mali yönetim ve kontrol sistemleri) ve iç denetime ilişkin yeni mevzuatın devletin tüm idari birimlerinde uygulanmasının koordinasyo-

nundan sorumlu bir merkezi yönetim kuruluşudur.

Uygulamada merkezi uyumlaştırma birimi genelde maliye bakanlığı bünyesinde yapılanmaktadır.

Merkezi uyumlaştırma birimlerinde yetkin bir yönetici ve uzmanlaşmış personel çalışmalı ve bu çalışmalar mevzuata dayalı olmalıdır. Kurumsal yapıları açısından, bu birimlerin sürekliliği, istikrarlı olması da önem taşımaktadır.

Bir ülkede iç denetim ile mali yönetim ve kontrol için iki ayrı birim kurulup kurulmaması ülkeye bağlıdır ve işler nasıl daha etkin yürütülecekse o sistem tercih edilmelidir. Bu birimler doğrudan Bakana bağlı olmalıdır.(Mali Kontrol Faslı Tanıtıcı Tarama Toplantısı Notu)

B. KİMK ALANINDA 5018 SAYILI KANUN UYARINCA YAPILAN DÜZENLEMELER

Mali yönetim ve kontrol, iç denetim ve bu iki unsurun merkezi uyumlaştırma birimlerini kapsayan KİMK, 5018 sayılı Kanunla mali yönetim ve kontrol sistemimizdeki yerini almıştır. 5018 sayılı Kanunla oluşturulan KİMK sistemi düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç olmak üzere merkezi yönetim, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idarelerden oluşan genel yönetimi kapsamaktadır.

5018 sayılı Kanunla kamu idarelerinde uluslararası standartlar ve AB iyi uygulamalarına paralel bir mali yönetim ve kontrol sistemi ile fonksiyonel olarak bağımsız bir iç denetim sistemi kurulmuştur.

KİMK' e göre mali yönetim ve kontrol alanında yürütülen uygulamalar iç denetim kapsamında düzenli olarak denetlenecektir.

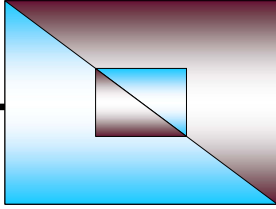
Kanunla ayrıca her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların; etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu tutulmuş ve bunlar için yetkili mercilere hesap verme zorunluluğu getirilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde mali yönetim ve kontrol, iç denetim ve merkezi uyumlaştırma birimleriyle ilgili olarak 5018 sayılı Kanun ve bu Kanun uyarınca çıkarılan diğer mevzuatla yapılan düzenlemelere aşağıda yer verilmiştir.

I. MALİ YÖNETİM VE KONTROL İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

I.1. 5018 Sayılı Kanunun 10 ve 11 inci maddeleri

5018 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine göre genel olarak kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasının siyasi sorumluluğu Bakana aittir. Siyasi sorumluluk kavramı, Bakanın Başbakan'a ve TBMM'ye karşı sorumluluğunu ifade etmektedir. Bakanlar,

her mali yılın başında idarelerinin hedefleri, stratejileri ve performans programları konusunda kamuoyunu bilgilendirecektir.

Kanunun 11 inci maddesi üst yöneticilerin sorumluluğunu düzenlemektedir. Üst yönetici, sorumluluğu altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi ve izlenmesinden Bakana karşı sorumludur. Üst yönetici, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecektir.

1.2. 5018 Sayılı Kanunun 55, 56, 57 ve 58 inci maddeleri

KİMK sistemi, iç kontrol kavramına dayanmaktadır. 5018 sayılı Kanunun 55 inci maddesinde iç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünü olarak tanımlanmıştır.

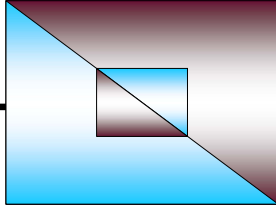
Kanunun 56 ncı maddesinde de iç kontrolün amaçlarının; kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini; kamu idarelerinin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak

faaliyet göstermesini; her türlü malî karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini; karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini ve varlıkların kötüye kullanılması ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını sağlamak olduğu belirtilmiştir.

Bu iki düzenleme dikkate alındığında kamu mali yönetiminde kaynakların etkili ekonomik ve verimli kullanılması ile mali saydamlık ve hesap verebilirliğin sağlanabilmesinin, kamu idarelerinde etkin bir iç kontrol sisteminin varlığına ve sağlıklı bir şekilde işletilmesine bağlı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin, tasarlanıp uygulanması yasal bir zorunluluk olmasının yanı sıra, 5018 sayılı Kanunda öngörülen hesap verme ve yönetim sorumluluğunun yerine getirilmesinin de bir gereğidir.

İç kontrolün tanımı ve amaçları; iç kontrol faaliyet ve süreçlerinin sadece mali karar, iş ve işlemlerle sınırlı olmadığını, mali olsun veya olmasın tüm iş ve işlemleri kapsadığını ve iç kontrolün yalnızca bu konuda görevli ve sorumlu olan birim veya personel tarafından yerine getirilecek bir faaliyet olmadığını göstermektedir.

Diğer yandan 5018 sayılı Kanunun 57 nci maddesinde, yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve

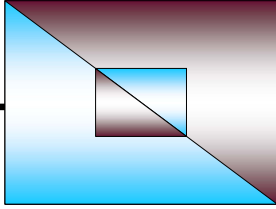
saydamlığın sağlanması bakımından ilgili idarelerin üst yöneticileri ile diğer yöneticileri tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemlerin alınacağı belirtilmiştir.

Kanunun 58 inci maddesinde ise ön mali kontrol düzenlenmektedir. Maddede ön mali kontrolün harcama birimlerinde işlemlerin gerçekleştirilmesi aşamasında yapılan kontroller ile mali hizmetler birimi tarafından yapılan kontrolleri kapsadığı, ön mali kontrol sürecinin mali karar ve işlemlerin hazırlanması, yüklenmeye girilmesi, iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesi ve belgelendirilmesinden oluşacağı belirtilmiştir. Buna göre, ön mali kontrolü harcama birimleri ve mali hizmetler birimi yapacaktır. İş ve işlem olarak ön mali kontrolün kapsamı ise mali karar ve işlemlerin hazırlanması, yüklenmeye girilmesi, iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesi ve belgelendirilmesinden oluşmaktadır.

I.3. İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç olmak üzere, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde iç kontrol ve ön mali kontrol faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin ilke, işlem ve süreçleri belirlemek amacıyla hazırlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslarda; iç kontrolün amacı, temel ilkeleri, unsurları ve genel koşulları, iç kontrole ilişkin yetki ve sorumluluklar, merkezi uyumlaştırma görevi ve ön mali kontrol konuları düzenlenmiştir. Anılan Usul ve Esaslarda; idarelerde iç kontrol sisteminin kurulması ve işleyişine ilişkin sorumlulukların üst yöneticiler, mali hizmetler birimi, harcama yetkilileri, muhasebe yetkilileri ve gerçekleştirme görevlilerine ait olduğu belirtilmektedir. Söz konusu görevliler ve sorumlulukları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İÇ KONTROL SİSTEMİNDE GÖREVLİLER	SORUMLULUKLARI
ÜST YÖNETİCİ	İç kontrol sisteminin kurulması, geliştirilmesi ve gözetilmesinden sorumludurlar. Yönetimin bu sorumluluğu hem iç kontrolün oluşturulup uygulanmasını hem de gözden geçirilip değerlendirilmesi ve geliştirilmesini kapsamaktadır. Bu amaçla iç kontrolün yönetim tarafından sürekli izlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.
HARCAMA YETKİLİLERİ	Bütçe ile ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisi olup, görev ve yetki alanları çerçevesinde idari ve mali karar ve işlemlere ilişkin olarak iç kontrolün işleyişinden sorumludur.
MALİ HİZMETLER BİRİMİ	İç kontrol sisteminin kurulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapmak ve ön mali kontrol faaliyetini yürütmektir.

İç Kontrol Bülteni

İÇ KONTROL MERKEZİ
UYUMLAŞTIRMA DAİRESİ

Nisan-Haziran/2008

Sayı 1

MUHASEBE YETKİLİLERİ	Ödemelerde kontrol, muhasebe kayıtlarının usulüne ve standartlara uygun, saydam ve erişilebilir tutulmasından sorumludur.
GERÇEKLEŞTİRME GÖREVLİLERİ	Harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütenler gerçekleştirme görevlisidir. Bu görevliler de 5018 sayılı Kanun çerçevesinde yapmaları gereken iş ve işlemlerden ve bunlara ilişkin olarak belirlenmiş süreç kontrolünden sorumludurlar.

Üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkilileri söz konusu sorumluluklarının gereği olarak, her yıl, iş ve işlemlerin amaçlara, iyi mali yönetim ilkelerine, kontrol düzenlemelerine ve mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirildiğini içeren iç kontrol güvence beyanını düzenleyerek birim ve idare faaliyet raporlarına ekleyeceklerdir.

Mali hizmetler birimi yöneticilerine de üst yöneticiler ve harcama yetkililerince düzenlenen iç kontrol güvence beyanına benzer bir şekilde güvence beyanı verme sorumluluğu yüklenmiştir. Buna göre mali hizmetler birimi yöneticileri, idarelerinde faaliyetlerin mali yönetim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütüldüğü, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin etmek üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiği, izlendiği ve gerekli tedbirlerin alınması için üst yöneticinin bilgilendirildiği konularında bir güvence beyanı düzenlemekle yükümlüdürler.

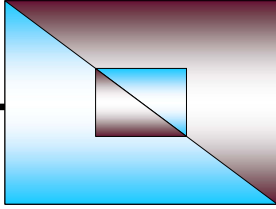
Usul ve Esasların 3 üncü maddesinde ön mali kontrol; idarelerin gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerine ilişkin mali karar ve işlemlerinin idarenin bütçesi, bütçe tertibi, kullanılabilir ödenek

tutarı, harcama programı, finansman programı, merkezi yönetim bütçe kanunu ve diğer mali mevzuat hükümlerine uygunluğu ve kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması yönlerinden yapılan kontrol olarak tanımlanmıştır.

Buna tanıma göre ön mali kontrol, sadece harcamalar alanında değil, idarenin gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerine ilişkin tüm mali karar ve işlemleri alanında gerçekleştirilecektir. Ayrıca ön mali kontrol, sadece mevzuata uygunluk açısından değil, aynı zamanda kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması açısından da yerine getirilecektir.

Ön mali kontrol sonucunda uygun görüş verilip verilmemesi, danışma ve önleyici niteliktedir ve mali karar ve işlemlerin harcama yetkilisi tarafından uygulanmasında bağlayıcı olmadığı gibi; mali karar ve işlemlerin ön mali kontrolü sonucu uygun görüş verilmiş olması, harcama yetkilileri ve gerçekleştirme görevlilerinin sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Harcama birimlerinde ön mali kontrol; işlemlerin gerçekleştirilmesi aşamasında yapılan süreç kontrolü, ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli

gerçekleştirme görevlisi tarafından ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde yapılan kontrol ve harcama yetkilisince yapılan kontrollerden oluşmaktadır.

Süreç kontrolü, bir işlemin başlamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte sorumlulukların belirlenmesini ve hizmetin kalitesinin artırılmasını hedeflemektedir. Bu nedenle süreç kontrolünde, her bir işlemin daha önceki işlemlerin kontrolünü içerecek şekilde tasarlanıp uygulanması, mali işlemleri yürütülmesinde görev alanların yapacakları işlemde önceki işlemleri de kontrol etmesi gerekmektedir.

Ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlileri, harcama yetkililerince yardımcılar veya hiyerarşik olarak kendisine en yakın üst kademe yöneticileri arasından görevlendirecekleri bir veya daha fazla sayıdaki gerçekleştirme görevlileridir. Bu görevliler, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde ön mali kontrol yapmakla yükümlüdürler. Harcama yetkilisi de bu görevliler tarafından ön mali kontrol yapılarak imzalanan ödeme emri belgelerini imzalamadan önce kontrol edecektir. Böylece harcama birimlerinde yapılan ön mali kontrol süreci tamamlanmış olacaktır.

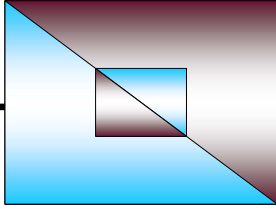
Mali hizmetler birimince ön mali kontrole tabi tutulacak mali karar ve işlemler ise Usul ve Esaslarda sayılmıştır. Buna göre; kanun tasarılarının mali yükünün hesaplanması, taahhüt evrakı ve sözleşme tasarıları, ödenek gönderme belgeleri, ödenek aktarma işlemleri, kadro dağılım cetvelleri, seyahat kartı listeleri, seyyar görev tazminatı cetvelleri, geçici işçi pozisyonları, yan ödeme cetvelleri, sözleşmeli personel sayı ve sözleşmeleri ve

yurtdışı kira katkısı, Usul ve Esaslarda belirtilen sürede ve açıklamalar çerçevesinde mali hizmetler birimince ön mali kontrole tabi tutulacaktır. Ayrıca kamu idareleri riskli alanları göz önünde bulundurarak Usul ve Esaslarda belirtilen mali karar ve işlemler dışındaki mali karar ve işlemlerin de mali hizmetler birimince ön mali kontrole tabi tutulmasına yönelik düzenlemeler yapılabileceklerdir.

Gerek uluslararası standart ve uygulamalar gerekse konuya ilişkin yasal ve idari düzenlemelere göre iç kontrol süreci kuruluşların mali olsun olmasın tüm faaliyet ve işlemlerini kapsamaktadır. 5018 sayılı Kanundaki "iç kontrol" tanımı da bunu öngörmektedir. Bu noktada iç kontrolün belli mali işlemler üzerinde gerçekleştirilen ön mali kontrole indirgenmemesi, ön mali kontrolü de içine alacak şekilde geniş kapsamlı faaliyet ve süreçlerin tamamını kapsadığının bilinmesi gerekmektedir.

I.4. Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

5018 sayılı Kanunun öngördüğü mali yönetim ve kontrol sisteminde her bir kamu idaresinde mali işlemleri yürüten mali hizmetler birimi kurulması, ön mali kontrol işleminin bu birim ve harcama birimi tarafından yapılması gerekmektedir. Mali hizmetler biriminin ön mali kontrol dışında hangi görevleri yürüteceği 5018 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinde sayılmaktadır. Maddede ayrıca mali hizmetler birimlerinin çalışma usul ve esaslarının Maliye Bakanlığınca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede çıkarılan Strateji Geliştirme Birimlerinin

Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte bu birimlerin fonksiyonları ve bu fonksiyonlar kapsamındaki görevleri düzenlenmiştir.

Strateji geliştirme birimleri anılan Yönetmelikte sayılan görevlerini; stratejik yönetim ve planlama, performans ve kalite ölçütlerini geliştirme, yönetim bilgi sistemi ve mali hizmetler fonksiyonları kapsamında yürütecektir. İdarelerin görev alanı ve teşkilat yapılarına göre bu fonksiyonlar alt birimler tarafından yürütülecektir. Bu fonksiyonlar birden fazla sayıda alt birim tarafından yürütülebileceği gibi bir fonksiyon birden fazla alt birim tarafından yürütülebilecektir. Ancak iç kontrol faaliyetinin diğer faaliyetleri yürüten alt birim ve personelden ayrı bir alt birim ve personel tarafından yürütülmesi zorunludur.

I.5. Mali Hizmetler Uzmanlığı Yönetmeliği

5018 sayılı Kanununun 60 ıncı maddesinde; idarelerin malî hizmetler birimlerinde malî hizmetler uzman yardımcısı ve malî hizmetler uzmanı çalıştırılabileceği, malî hizmetler uzman yardımcısı kadrolarına veya pozisyonlarına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ilave olarak maddede sayılan diğer şartların aranacağı, mali hizmetler uzmanlığı özel yarışma sınavına katılacak adayların belirlenmesi, sınavların yapılması, atama ve yerleştirilmeleri, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları ile çalışma usul ve esaslarının Maliye Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede hazırlanan Mali Hizmetler Uzmanlığı Yönetmeliği 25.08.2007 tarih

ve 26624 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Söz konusu Yönetmeliğe göre; Maliye Bakanlığı tarafından Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezine yaptırılacak yazılı sınav ile Maliye Bakanlığınca yapılacak sözlü sınavda başarılı olanlar mali hizmetler uzman yardımcısı olarak göreve başlayacaklar ve Yönetmelikte belirtilen yetiştirilme ve yeterlilik sürecinin sonunda kamu idarelerinin mali hizmetler uzmanı kadrolarına atanacaklardır. Ayrıca uzman ve uzman yardımcıları; mali hizmetler birimi dışında çalıştırılmayacak ve Yönetmelikte belirtilen görevler dışındaki bir görevle görevlendirilemeyecektir.

I.6. Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği

5018 sayılı Kanununun 55 inci maddesinin ikinci fıkrasında, görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve iç kontrol süreçlerine ilişkin standart ve yöntemlerin Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standart ve yöntemlerin ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirleneceği, geliştirileceği ve uyumlaştırılacağı belirtilmiş ve söz konusu birimlerin sistemlerin koordinasyonunu sağlayacağı ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti vereceği hüküm altına alınmıştır.

Diğer yandan, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların "İç kontrol standartları" başlıklı 5 inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce, görev alanları

çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

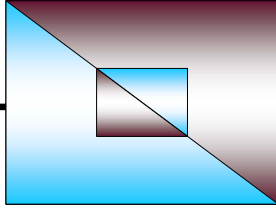
Bu çerçevede Kamu İç Kontrol Standartları; COSO modeli, INTOSAI Kamu Sektörü İç Kontrol Standartları Rehberi ve Avrupa Birliği İç Kontrol Standartları çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmiş ve 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Kamu İç Kontrol Standartları, idarelerin, iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasında, izlenmesinde ve değerlendirilmesinde dikkate alınmaları gereken temel yönetim kurallarını göster-

mekte ve tüm kamu idarelerinde tutarlı, kapsamlı ve standart bir kontrol sisteminin kurulmasını ve uygulanmasını amaçlamaktadır.

Uluslararası standartlar ve iyi uygulama örnekleri çerçevesinde, iç kontrolün; kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri esas alınarak, tüm kamu idarelerinde uygulanabilir düzeyde olmasını sağlamak üzere genel nitelikte 18 adet standart düzenlenmiştir. Beş ana başlık halinde düzenlenen, Kamu İç Kontrol Standartları aşağıda gösterilmiştir:

İç Kontrol Bülteni

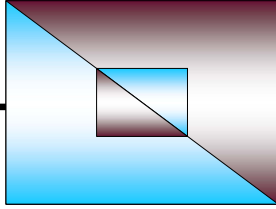
İÇ KONTROL MERKEZİ
UYUMLAŞTIRMA DAİRESİ

Nisan-Haziran/2008

Sayı 1

Yukarıda bir kısmı ayrıntılı olarak açıklanan mali yönetim ve kontrole ilişkin tüm düzenlemeler tablo halinde aşağıda gösterilmiştir:

SIRA	DÜZENLEMENİN ADI	DURUMU	AMACI
1	İç Kontrol ve Ön mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar	31.12.2005 tarihli ve 3. Mükerrer 26040 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.	Düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç olmak üzere, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde iç kontrol ve ön mali kontrol faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin ilke, işlem ve süreçleri belirlemektir.
2	Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	18.02.2006 tarihli ve 26084 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.	Yönetmelik kapsamındaki kamu idarelerinde kurulan strateji geliştirme birimlerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.
3	Mali Hizmetler Uzmanlığı Yönetmeliği	25.08.2007 tarihli ve 26624 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.	Düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç olmak üzere, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mali hizmetler birimlerinde çalıştırılacak mali hizmetler uzmanlarının mesleğe giriş ve yeterlik sınavları ile çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.
4	Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği	26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.	İdarelerin, iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasında, izlenmesinde ve değerlendirilmesinde dikkate alınmaları gereken temel yönetim kurallarını göstermek ve tüm kamu idarelerinde tutarlı, kapsamlı ve standart bir kontrol sisteminin kurulmasını ve uygulanmasını sağlamaktır.
5	Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik	17.03.2006 tarihli ve 26111 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.	Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ile mahalli idarelerin faaliyet raporlarının hazırlanması, ilgili idarelere verilmesi, kamuoyuna açıklanması ve bu işlemlere ilişkin süreler ile diğer usul ve esasları belirlemektir.

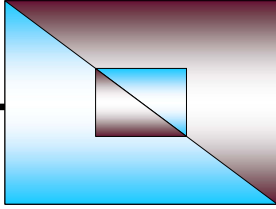
6	Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğ (Seri No-1)	31.12.2005 tarihli ve 4. Mükerrer 26040 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.	5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde harcama yetkililerinin belirlenmesine, harcama yetkisinin bir üst yönetim kademesinde birleştirilmesine ve devredilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.
7	Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğ (Seri No-2)	28.04.2006 tarihli ve 26152 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.	1 Seri numaralı Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğde düzenlenmemiş olan ve uygulamada ortaya çıkan eksiklik ve aksaklıkları gidermektedir.
8	Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi (Taslak)	---	Performans esaslı bütçelemeye ilişkin kavram ve yöntemleri açıklamak ve kamu idarelerinin performans programları ile faaliyet raporlarını hazırlarken uymaları gereken hususları belirlemektir.
9	Üst Yönetici Rehberi	---	Yeni mali yönetim ve kontrol sisteminin doğru bir şekilde anlaşılması, iç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde oluşturulabilmesi ve işletilebilmesi için gerekli hususları açıklamaktır.

II. İÇ DENETİM İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

II.1. 5018 Sayılı Kanunun 63, 64 ve 65 inci Maddeleri ve İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

5018 sayılı Kanunla kamu idarelerinin faaliyetlerinin, stratejik planlar ve çok yıllık bütçelerle gerçekleştirilmesi esasları getirilmiştir. Bu sistemin etkin bir şekilde işlemesi için, idare faaliyetlerinin ve faaliyet sonuçlarının hedefler

doğrultusunda olup olmadığı ve kaynak tahsislerinin kurum hedeflerine yönelik etkili ve verimli bir şekilde yapılp yapılmadığının uluslararası standartlara uygun olarak, bağımsız ve tarafsız bir şekilde iç denetçiler tarafından denetlenmesi gerekmektedir. Diğer yandan, 5018 sayılı Kanunun öngördüğü kamu mali yönetim ve kontrol sisteminde yer alan stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme modeli, risk yönetimi ve iç denetim faaliyetleri ile doğrudan ilişkilidir. Zira yeni mali yönetim ve kontrol sisteminde kamu idarelerinin; faaliyetlerini vizyon, misyon, amaç ve

hedefleri doğrultusunda planlamaları, bütçelerini bu planlar doğrultusunda yapmaları ve uygulamaları, bu planların gerçekleştirilmesinin önündeki engelleri başarılı bir şekilde yönetmeleri gerekmektedir. Bu durum, etkin bir risk yönetimi ve uluslararası standartlara uygun bir iç denetim sisteminin varlığını gerektirmektedir. İdare bünyesinde bağımsız bir şekilde yapılandırılmış iç denetim faaliyeti ile idarenin stratejik planlarında belirlenen hedeflere ulaşılmasının önündeki risklerin yönetilmesi konusunda öneriler geliştirerek idarelere yardımcı olması ve aynı zamanda da faaliyet sonuçlarına ilişkin olarak idareye ve ilgili taraflara kabul edilebilir bir güvence sunması gerekmektedir. (DPT, 2006, ss.42-43)

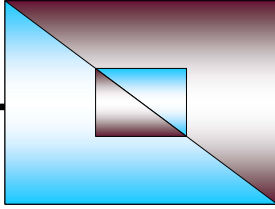
Bu nedenle 5018 sayılı Kanunla iç denetimin yasal çerçevesi oluşturulmuş ve iç denetimin kapsamı, uygunluk denetiminin ötesinde iç kontrol, risk yönetimi ve yönetsel süreçlerin denetimini de içerecek şekilde tasarlanmıştır. Bu kapsamda 5018 sayılı Kanunun 63, 64 ve 65 inci maddelerinde iç denetim, iç denetçinin görevleri, iç denetçilerin nitelikleri ve atamalarına ilişkin usuller düzenlenmiştir. 63 üncü maddede iç denetim; “kamu idarelerinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyeti” olarak tanımlanmıştır. 5018 sayılı Kanun bu faaliyetlerin, idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile mali işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir

yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak gerçekleştirileceğini belirtmekte ve iç denetimin, düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç olmak üzere, her bir kamu idaresinde, fonksiyonel bağımsızlığa sahip iç denetçiler tarafından gerçekleştirileceğini hüküm altına almaktadır.

İç denetim, aynı zamanda iç kontrol sistemini bütün yönleriyle bağımsız ve tarafsız bir şekilde incelemek ve değerlendirmek suretiyle iç kontrol sisteminin yeterliliği ve güvenilirliği hakkında üst yöneticiye görüş bildiren ve eksikliklerin ve yetersizliklerin giderilmesi için tavsiyelerde bulunan bir faaliyettir.

İç denetçiler, 5018 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinde belirtilen;

- Nesnel risk analizlerine dayanılarak kamu idarelerinin yönetim ve kontrol yapılarını değerlendirmek.
- Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak.
- Harcama sonrasında yasal uygunluk denetimi yapmak.
- İdarenin harcamalarının, mali işlemlere ilişkin karar ve tasarruflarının, amaç ve politikalara, kalkınma planına, programlara, stratejik planlara ve performans programlarına uygunluğunu denetlemek ve değerlendirmek.
- Mali yönetim ve kontrol süreçlerinin sistem denetimini

yapmak ve bu konularda önerilerde bulunmak.

- Denetim sonuçları çerçevesinde iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunmak ve bunları takip etmek.
- Denetim sırasında veya denetim sonuçlarına göre soruşturma açılmasını gerektirecek bir duruma rastlanıldığında, ilgili idarenin en üst amirine bildirmek.
- Kamu idaresince üretilen bilgilerin doğruluğunu denetlemek.

görevlerini ve İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 15 inci maddesinde sayılan diğer görevleri yerine getirirler.

İç denetçilerin iç denetim görevi çerçevesinde yaptıkları denetimler; performans denetimi, mali denetim, uygunluk denetimi, sistem denetimi ve bilgi teknolojisi denetimidir. İç denetim, bu denetim türlerinden bir veya birkaçını kapsayacak şekilde risk odaklı yapılacaktır.

İç denetçi olarak atanacakların 5018 sayılı Kanununun 65 inci ve İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 19 uncu maddelerinde belirtilen şartları taşımanın yanı sıra, İç Denetim Koordinasyon Kurulunun koordinatörlüğünde, Maliye Bakanlığınca yapılacak olan iç denetim eğitimini başarıyla tamamlayarak sertifika almaları gerekmektedir.

İç denetim faaliyeti kamu idarelerindeki fonksiyonel olarak bağımsızlığı bulunan iç denetçiler tarafından bağımsız olarak yürütülmelidir. 5018 sayılı Kanun ile getirilen KİMK de iç

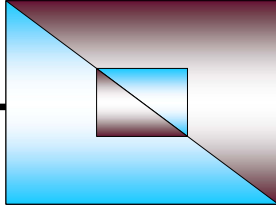
denetimin bağımsızlığını öngörmektedir. 5018 sayılı Kanun ve İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre; iç denetçilerin fonksiyonel bağımsızlığını sağlamaya yönelik düzenlemeler;

- İç denetçinin isteği dışında başka göreve atanamaması,
- Doğrudan üst yöneticiye bağlı olması,
- Denetim faaliyetinin planlanması, uygulanması ve raporlanmasında bağımsız olması,
- İç denetçinin raporunu doğrudan üst yöneticiye sunması,
- İç denetçinin iç denetim görevi dışında çalıştırılmamasıdır.

II.2. Kamu İç Denetim Standartları

Kamu iç denetim standartları, 5018 sayılı Kanununun 67 nci maddesi uyarınca İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenmiştir. İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca da, iç denetçilerin bu standartlara uymaları zorunludur.

Kamu İç Denetim Standartlarının belirlenmesinde, Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsünün (IIA) "Uluslararası İç Denetim Mesleki Uygulama Standartları" esas alınmış, bunun yanı sıra diğer uluslararası denetim standartlarından da yararlanılmıştır. Standartlar, iç denetçilerin niteliklerini ve iç denetim faaliyetinde uygulanması gereken süreçleri belirlemektedir. Standartlar ayrıca; iç

denetimin planlanması, uygulanması ve raporlanması ile iç denetçilerin yetkin, dürüst, tarafsız ve bağımsız bir şekilde görev yapabilmelerine ilişkin hususları düzenlemektedir.

Standartlar; iç denetimin uygulanmasına ilişkin temel ilkeleri tanımlamak, uygulamaya yönelik bir çerçeve oluşturmak, iç denetimin kalitesinin değerlendirilmesi için gereken ölçütleri belirlemek, kurumsal işlem ve süreçlerin gelişimini desteklemek suretiyle iç denetimin katma değerinin artırılmasını amaçlamaktadır.

Kamu İç Denetim Standartlar, nitelik standartları ve çalışma standartlarından oluşmaktadır. Nitelik standartları iç denetim birimi ve iç denetçilerin sahip olması gereken özelliklere, çalışma standartları ise iç denetim faaliyetinin aşamalarına ve sonuçlarının izlenmesine yöneliktir.

II.3. Kamu İç Denetçileri Meslek Ahlak Kuralları

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun 67 nci maddesinin (k) bendinde iç denetçilerin uyacakları etik

kuralların İç Denetim Koordinasyon Kurulunca belirleneceği hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede, meslek ahlak kuralları, kamu iç denetim uygulamalarında meslek ahlak kültürünün geliştirilmesi amacıyla Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsünün (IIA) Meslek Ahlak Kuralları esas alınarak ve diğer uluslararası mesleki kuruluşların metinlerinden de yararlanılarak oluşturulmuştur.

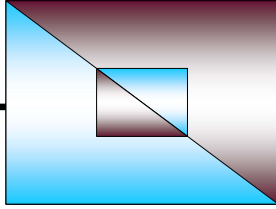
Meslek ahlak kuralları; iç denetim mesleği ve uygulamasıyla ilgili 'İlkeler' ile iç denetçilerden beklenen davranış tarzını tanımlayan 'Davranış Kuralları'ndan oluşur.

Bu meslek ahlak kuralları, iç denetçi tarafından mesleğe girişte okunup imzalanarak iç denetim birimi ile üst yöneticiye sunulur.

II.4. İç Denetime İlişkin Diğer Düzenlemeler

İç denetim alanında 5018 sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan diğer düzenlemelere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

SIRA	DÜZENLEMENİN ADI	AMACI
1	İç Denetçi Adayları Belirleme, Eğitim ve Sertifika Yönetmeliği	İç denetçi adaylarının belirlenmesini, eğitimini, yapılacak sınavlarını, eğitim programının süresini, konularını, eğitim sonucunda yapılacak işlemler ile başarılı adaylara verilecek iç denetçi sertifikasına ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.
2	İç Denetçi Atamalarında Uyulacak Esas ve Usuller Hakkında Tebliğ (Sıra No:1)	Kapsama dahil kamu idarelerince iç denetçi atamalarının tebliğde belirtilen yasal düzenlemeler çerçevesinde yürütülmesini temin etmek ve atamalarda tereddüde düşülmemesini sağlamaktır.

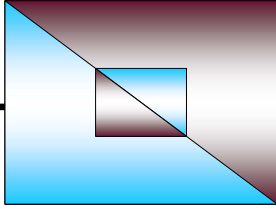
İç Kontrol Bülteni

İÇ KONTROL MERKEZİ
UYUMLAŞTIRMA DAİRESİ

Nisan-Haziran/2008

Sayı 1

3	İç Denetçi Atamalarında Uyulacak Esas ve Usuller Hakkında Tebliğ (Sıra No:2)	Kapsama dahil kamu idarelerince iç denetçi atamalarının tebliğde belirtilen yasal düzenlemeler çerçevesinde yürütülmesini temin etmek ve atamalarda tereddüde düşülmemesini sağlamaktır.
4	İç Denetim Birim Yönergesi	Kamu idarelerinde iç denetim biriminin işleyişi ile iç denetçilerin ve üst yöneticinin iç denetime ilişkin sorumluluklarına yönelik esas ve usulleri düzenlemek üzere ilgili idarelerce hazırlanacak iç denetim birimi yönergelerinin temel esaslarını belirlemektir.
5	Kamu İç Denetim Raporlama Standartları	İç denetim birimleri ve iç denetçilerin raporlamalarında uymaları zorunlu olan raporlama standartlarını belirlemektir.
6	Kamu İç Denetçi Sertifikasının Derecelendirilmesine İlişkin Esas ve Usuller	5018 sayılı Kanun uyarınca atanan iç denetçilere verilen kamu iç denetçi sertifikasının derecelendirilmesiyle ilgili esas ve usulleri belirlemektir.
7	Birden Fazla Kamu İdaresi İç Denetçilerinin Ortak Çalışma Esas ve Usulleri	5018 sayılı Kanunla düzenlenen iç denetim sistemine dahil birden fazla kamu idaresi iç denetçilerinin ortak çalışmasını gerektiren, iç denetim faaliyetlerinin belirlenmesi, bu amaçla iç denetçi görevlendirilmesi ve ortak çalışmaların yürütülmesine ilişkin esas ve usulleri belirlemektir.
8	Kamu İç Denetim Planı ve Programı Hazırlama Rehberi	İç denetim birimlerince hazırlanacak iç denetim planı ve programının temel esaslarını belirlemektir.
9	Kamu İç Denetiminde Risk Değerlendirme Rehberi	İç denetim birimlerince hazırlanacak risk değerlendirme çalışmalarının temel esaslarını belirlemektir.
10	Kamu İç Denetimi Strateji Belgesi (2008-2010)	Türk kamu yönetiminde iç denetimin mevcut durumunu analize tabi tutmak ve 2008-2010 döneminde yapılması gerekenlere yönelik yol haritası niteliğindeki hususları düzenlemektir.
11	Kamu İç Denetim Rehberi	İç denetçilerin iç denetim faaliyetlerinde esas alacakları denetim rehberlerinin hazırlanmasına ilişkin usul ve esasları, iç denetimin sürecini içeren genel çerçeveyi ve her bir iç denetim uygulamasına ilişkin ilkeleri açıklamaktır.

III. MALİ YÖNETİM VE KONTROL MERKEZİ UYUMLAŞTIRMA BİRİMİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

III.1. 5018 sayılı Kanunun 55 inci maddesi ile İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 9 uncu maddesi

İç kontrol, yönetim sorumluluğunun gereği olarak kamu idarelerince kurulup işletilecek bir sistem olmakla birlikte merkezi uyumlaştırma biriminin de gerekli iç kontrol sisteminin tasarlanıp oluşturulmasında önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Nitekim 5018 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin ikinci fıkrasında da görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve iç kontrol süreçlerine ilişkin standart ve yöntemlerin Maliye Bakanlığınca belirleneceği, geliştirileceği ve uyumlaştırılacağı belirtilmiş ve ayrıca Bakanlığın sistemin koordinasyonunu sağlayacağı ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti vereceği hüküm altına alınmıştır. Maliye Bakanlığının mali yönetim ve kontrol merkezi uyumlaştırma görevi uygulamada Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından üstlenilmiştir.

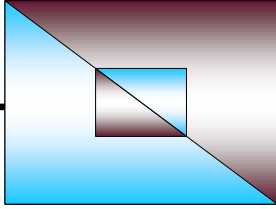
Maliye Bakanlığının mali yönetim ve kontrol alanındaki merkezi uyumlaştırma fonksiyonu ile ilgili görevleri, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 9 uncu maddesinde belirtilmiştir. Bu görevleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- İç kontrol standartlarını belirlemek ve bu standartlara uyulup uyulmadığını izlemek,
- Ön malî kontrole ilişkin standart ve yöntemler ile ön malî kontrole tâbi

malî karar ve işlemleri ve bunların kontrol usul ve esaslarını belirlemek,

- İç kontrol alanında idareler arasında koordinasyonu sağlamak ve idarelere rehberlik hizmeti vermek,
- İç kontrol ve ön malî kontrole ilişkin genel ve özel nitelikli düzenlemelerde idarelerle işbirliği yapmak, çalışma toplantıları düzenlemek,
- İç kontrol ve ön malî kontrol düzenleme ve uygulamaları hakkında idarelerden rapor ve bilgi alarak sistemlerin işleyişini izlemek,
- İdarelerin malî hizmetler birimlerinin çalışma usul ve esaslarını belirlemek,
- Ulusal ve uluslararası iyi uygulama örneklerini araştırmak, bunların uygulanması yönünde çalışmalar yapmak,
- İç kontrol ile malî yönetim ve kontrol sistemine ilişkin olarak eğitim programları hazırlamak.

Mali yönetim ve kontrol merkezi uyumlaştırma biriminin yukarıda sayılan görev ve sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirebilmesi, idari kapasitesinin geliştirilmesini gerektirmektedir.

IV. İÇ DENETİM MERKEZİ UYUMLAŞTIRMA BİRİMİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

IV.1. 5018 Sayılı Kanunun 66 ve 67 nci Maddeleri İle İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Ülkemizde iç denetim sisteminin uluslararası standartlara uygun olarak kurulup işletilmesi için, 5018 sayılı Kanunla iç denetim standartları ve yöntemlerini belirlemek, geliştirmek ve uyumlaştırmak üzere İç Denetim Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. İç denetim alanına ilişkin ikincil mevzuat söz konusu Kurul tarafından düzenlenmektedir.

5018 sayılı Kanunun 66 nci maddesinde, İç Denetim Koordinasyon Kurulunun; yedi üyeden oluşacağı, üyelerden birinin Başbakanın, üçünün Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ve İçişleri Bakanının, başkanı dahil üçünün de Maliye Bakanının önerisi üzerine beş yıl süre için Bakanlar Kurulu tarafından atanacağı belirtilmiştir. Ayrıca maddede belirtilen görevleri yapabilecek niteliklere sahip olmasının şart olduğu vurgulanmış ve Maliye Bakanı tarafından önerilecek adaylardan birinin ekonomi, maliye, muhasebe, işletme alanlarından birinde doktora derecesine sahip öğretim üyeleri arasından olması şartı aranacağı ifade edilmiştir.

İç Denetim Koordinasyon Kurulunun görevleri 5018 sayılı Kanunun 67 nci maddesinde ve İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve

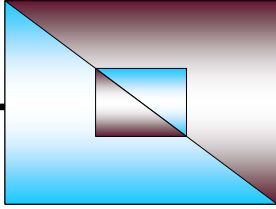
Esasları Hakkında Yönetmelikte belirtilmiştir. Buna göre Kurulun iç denetime ilişkin merkezi uyumlaştırma fonksiyonu kapsamında görevleri özetle; düzenleme yapmak, iç denetim sistemini izlemek, yönlendirme, koordinasyon ve eğitim ile idarelerin denetim birimleriyle işbirliği yapmaktır.

İç Denetim Koordinasyon Kurulu mevcut uygulamada ve 5018 sayılı Kanunun yerine getirmesini istediği görevleri yapma noktasında çok etkin olarak işleyemeyecek bir yapı ile kurulmuştur. Avrupa Komisyonunun 08 Kasım 2006 tarihli İlerleme Raporunun 32-Mali Kontrol faslına ilişkin kısmında da, bu durum eleştiri konusu yapılmakta ve 2004 yılında faaliyete geçen İç Denetim Koordinasyon Kurulunun bir danışma organı olarak kabul edilmesi ve mevcut uyumlaştırma ve koordinasyon görevlerinin ve Kurulun bu çerçevedeki sorumluluklarının yeterli bir şekilde yerine getirebilmesini temin etmek amacıyla daimi nitelikli merkezi bir uyumlaştırma kurulması gerektiği belirtilmektedir. (Türkiye 2006 Yılı İlerleme Raporu, Gayri Resmi Tercüme)

SONUÇ

Mali yönetim ve kontrol, iç denetim ve bu iki unsurun merkezi uyumlaştırma birimlerini kapsayan ve 5018 sayılı Kanunla mali yönetim ve kontrol sistemimize kazandırılan KİMK sistemi için yönetsel sorumluluk ve hesap verebilirliği esas edinen, tutarlı ve bütünlümlü bir sistemin varlığı gereklidir.

Ayrıca KİMK sisteminin yerleşmesi için sadece yasal altyapının oluşturulması yeterli değildir. Sistemin gerektirdiği değişimin sağlanması, zamana

ve yönetim kültüründeki değişmeye de bağlı olacaktır. Bunun sağlanması için öncelikle kamu idarelerinin yöneticilerinin, yönetim sorumluluğu çerçevesinde 5018 sayılı Kanun gereğince üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmesi gerekmektedir.

Diğer yandan, mali yönetim ve kontrol ve iç denetim merkezi uyumlaştırma birimlerinin 5018 sayılı Kanunun verdiği görev ve sorumlulukları etkin bir şekilde yerine getirmelerini sağlayacak yapıya kavuşturulması da KİMK sisteminin yerleşmesine ve uluslararası uygulamalar ve AB normlarına uygun hale gelmesine önemli katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA:

- EUROPEAN COMMISSION, Welcome to the World of PIFC
- Kamu Harcama ve Kontrol Sistemlerinin İyileştirilmesi, Kamu İhaleleri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 9. Kalkınma Planı, DPT, 2006
- Mali Kontrol Faslı Tanıtıcı Tarama Toplantısı Notu

http://www.maliye-abdid.gov.tr/html/ab_turkiye/dokuman/kontrol_tt_notu.pdf

- Türkiye 2006 Yılı İlerleme Raporu, Gayri Resmi Tercüme, http://www.tobb.org.tr/abm/haberler/epb/IlerlemeRaporu_8Kasim2006_TamamininCevirisiMFA.pdf
- <http://www.bumko.gov.tr/kontrol/>
- <http://www.bumko.gov.tr/DENETIM/>
- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
- İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar
- Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- Mali Hizmetler Uzmanlığı Yönetmeliği
- Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği
- İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik